

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Андрій Юдов**, 1999 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2022 році Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Київського національного університету культури і мистецтв Міністерства освіти і науки України, м. Київ від «12» червня 2026 року №90-о, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради:

Тетяна Новальська, доктор історичних наук, професор, професор кафедри інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю Київського національного університету культури і мистецтв.

Рецензентів:

Юрій Горбань, кандидат культурології, професор, завідувач кафедри інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю Київського національного університету культури і мистецтв;

Людмила Прокопенко, кандидат культурології, доцент, доцент кафедри інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю Київського національного університету культури і мистецтв;

Офіційних опонентів:

Олена Григоревська, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, професор кафедри інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Вікторія Добровольська, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, завідувач кафедри артменеджменту та інформаційних технологій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв,

на засіданні «12» серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» **Андрію Юдову**

на підставі публічного захисту дисертації «Сервіси цифрових бібліотек у системі обслуговування користувачів» за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Дисертацію виконано у Київському національному університеті культури і мистецтв Міністерства освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник: **Оксана Збанацька**, доктор наук з соціальних комунікацій, професор, Київський національний університет культури і мистецтв, професор кафедри інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою із дотриманням вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами). У дисертації *вперше*:

- доведено необхідність широкого впровадження в бібліотечну діяльність України сервісів цифрових бібліотек задля ефективного обслуговування користувачів, а цифровізацію розглянуто як дієвий інструментарій розбудови бібліотечних сервісів;

- запропоновано власне визначення понять «сервіси цифрової бібліотеки» та «користувач сервісів цифрової бібліотеки»;

- визначено основні елементи сучасної системи обслуговування користувачів: цифрова бібліотека (цифровий бібліотечний фонд із відповідними сервісами), електронні каталоги та бази даних, матеріально-технічна база, онлайн-замовлення, онлайн-спілкування між користувачем та бібліотекарем. Усі елементи між собою мають тісний взаємозв'язок;

- розроблено модель сервісу цифрової бібліотеки;

удосконалено:

- систему персональних рекомендацій для користувачів з різним досвідом навичок у цифрових бібліотеках; визначено перспективні напрями подальшого розвитку цифрових бібліотек у сучасних умовах;

- визначення поняття «цифрова бібліотека»;

набули подальшого розвитку:

- терміносистема предметної галузі, зокрема поняття «бібліотечний сервіс», «електронна бібліотека»;

- реалізація міжнародних проєктів цифрових бібліотек, що відбувається на основі постійного впровадження додаткових сервісів з єдиною точкою доступу до ресурсів;

– уявлення про особливості використання соціальних медіа як ефективного інструментарію сервісів цифрових бібліотек, поглиблено розуміння їх використання для ефективного обслуговування користувачів;

– уявлення про перспективи розвитку цифрових бібліотек України, які мають розбудовувати бібліотечні сервіси в напрямі персоналізації ресурсів і послуг на основі алгоритмів, які вивчають інформаційну поведінку користувача;

– потреба активного впровадження штучного інтелекту в алгоритми як глибокого пошуку, так і аналізу текстів і даних, програмних продуктів для оперування великими даними.

Здобувач має 12 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 9 – праць апробаційного характеру. Усі наукові публікації є одноосібними:

1. Юдов А. М. Традиційні та сучасні бібліотечні сервіси: трансформаційні перетворення. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 3. С. 34–41. DOI: 10.32461/2409-9805.3.2023.290980

2. Юдов А. Соціальні медіа як ефективний інструментарій віддалених сервісів цифрових бібліотек. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2024. № 14. С. 55–64. DOI: 10.31866/2616-7654.14.2024.318310

3. Юдов А. М. Електронні сервіси в діяльність українських бібліотек: нормативно-правове забезпечення. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2025. № 67. С. 125–137. DOI: <https://doi.org/10.31516/2410-5333.067.09>

4. Yudov A. (Юдов А.) The main types of recommendation systems in the context of development of digital libraries (Основні типи рекомендаційних систем в контексті розвитку цифрових бібліотек). *Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку* : матер. міжнар. наук. конф., 17–18 листоп. 2022 р. Харків : ХДАК, 2022. С. 226–228. URL: <http://riokhsac.in.ua/konfer.html>

5. Юдов А. М. Перспективи обслуговування користувачів цифрових бібліотек. *Молодіжна наука КНУКіМ – 2022* : матеріали Всеукр. звіт. наук.-практ. конф. здобувачів вищ. освіти і молодих учених, Київ, 24–25 листоп. 2022 р. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Ф-т післядиплом. освіти, Від. аспірантури і докторантури, Рада молодих вчених КНУКіМ, Студент. наук. т-во КНУКіМ ; оргком. конф.: Ю. В. Трач, М. В. Лисинюк, М. А. Бондар, К. В. Матвєєва. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2022. С. 20–23. URL: <https://tinyurl.com/yn2c22d6>

6. Юдов А. М. Бібліотечно-інформаційні фахівці ХХІ століття. *Бібліотека. Люди. Війна. Втрати і звершення*: зб. тез і повідомлень Всеукр. наук.-практ.

конф., 8 листоп. 2023 р. Київ : [б. в.], 2023. С. 378–382. URL: <https://tinyurl.com/3breu5r2>

7. Юдов А. М. Міжнародні проєкти цифрових бібліотек. *Короленківські читання 2023 «Бібліотеки, архіви, музеї в умовах війни»* : матеріали XXVI Всеукр. онлайн. наук.-практ. конф., 25–26 жовт. 2023 р. Харків: [б. в.], 2024. С. 141–145. URL: <https://tinyurl.com/nhh3zywy>

8. Юдов А. М. До питання про традиційні та сучасні бібліотечні сервіси. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі* : зб. матеріалів Шостої міжнар. наук. конф., Київ, 18–20 травня 2023 р. Київ [б. в.], 2023. С. 156–159. URL: <https://tinyurl.com/yc4vcxpk>

9. Юдов А. М. Групування користувачів цифрових бібліотек за рівнем володіння інформаційними технологіями: Зарубіжний досвід. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі* : зб. матеріалів Сьомої міжнар. наук. конф. (Київ, 23–25 травня 2024 р.) / упоряд. Н. І. Кобижча, М. М. Цілина. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2024. С. 147–148. URL: <https://tinyurl.com/bdhym6hp>

10. Юдов А. До питання класифікації користувачів цифрових бібліотек. *Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації*: стан, проблеми та перспективи : матеріали IX Міжнародної наук.-практ. конф., 21 листоп. 2024 р. Полтава : [б. в.], 2024. С. 194–202. URL: <https://tinyurl.com/jz43taxx>

11. Юдов А. Трансформації бібліотечних сервісів в Україні. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі* : зб. матеріалів Восьмої міжнар. наук. конф., м. Київ, 15–17 травня 2025 р. / редкол.: Ю. І. Горбань, Т. В. Новальська, О. О. Каракоз [та ін.]; упоряд. О. О. Гарачковська, Л. І. Прокопенко. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2025. Ч. 2. С. 36–38.

12. Юдов А. Цифрові сервіси публічних бібліотек України краєзнавчої тематики. Поєднати минуле, сучасне й майбутнє: краєзнавство на захисті історико-культурної спадщини України : зб. тез і повідомл. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 5–6 листоп. 2025 р. Київ, 2025. С. 567–570. URL: <https://nibu.kyiv.ua/media/uploads/2025/10/20/gltbda.pdf> (дата звернення: 03.03.2026).

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Тетяна Новальська, доктор історичних наук, професор, професор кафедри інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю Київського національного університету культури і мистецтв. Оцінка позитивна, без зауважень.

Юрій Горбань, кандидат культурології, професор, завідувач кафедри інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю Київського національного університету культури і мистецтв. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У підрозділі 2.2 «Сервіси українських цифрових бібліотек» дисертації детально охарактеризовано найважливіші цифрові проєкти провідних бібліотек України, зокрема інтегрований ресурс «Електронна бібліотека "Україніка"» та Цифрову бібліотеку історико-культурної спадщини Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, електронну бібліотеку «Культура України» Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, електронну бібліотеку «Історична спадщина України» Національної історичної бібліотеки України та інші цифрові ресурси. Разом із тим, наукову цінність дослідження міг би посилити окремий порівняльний аналіз моделей їх формування та функціонування, який дозволив би чіткіше виявити спільні й відмінні риси функціонування провідних українських цифрових бібліотек.

2. У дисертації здійснено ґрунтовний аналіз нормативно-правового забезпечення розвитку цифрових бібліотек в Україні. Водночас, дослідження виграло б від ширшого залучення міжнародної нормативно-правової бази та рекомендацій міжнародних професійних організацій щодо розвитку цифрових бібліотек, що дало б змогу повніше розкрити світові тенденції цифрової трансформації бібліотечно-інформаційної сфери.

3. Здобувач переконливо обґрунтовує сервісний підхід як один із визначальних напрямів розвитку сучасних бібліотек, обґрунтовуючи автоматизацію бібліотечних процесів, розширення дистанційного обслуговування та розвиток цифрових компетентностей бібліотечних працівників як важливі чинники підвищення якості бібліотечного сервісу (с.113-116; с. 140-149). Водночас дискусійним залишається питання співвідношення сервісного підходу та автоматизації бібліотечних процесів: якою мірою подальший розвиток цифрових технологій змінюватиме професійні функції бібліотекаря і чи не впливатиме це на традиційну комунікаційну складову бібліотечного обслуговування.

Людмила Прокопенко, кандидат культурології, доцент, доцент кафедри інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю Київського національного університету культури і мистецтв. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У другому розділі дисертації здійснено ґрунтовний аналіз сервісів українських цифрових бібліотек та наведено значний обсяг фактичного матеріалу щодо їх функціонування. Разом із тим, для підвищення наочності викладеного матеріалу й полегшення сприйняття результатів дослідження доцільним видається подання узагальнених результатів порівняльного аналізу

сервісів, що використовуються провідними українськими цифровими бібліотеками у вигляді таблиць або схем.

2. Запропонована автором модель сервісу цифрової бібліотеки (рис. 3.2, с. 116), яка відображає основні складники сучасного бібліотечного сервісу з позицій користувача. Водночас дискусійним видається відсутність у запропонованій моделі бібліотекаря як одного з ключових суб'єктів бібліотечно-інформаційного обслуговування. На нашу думку, доцільно було б додатково аргументувати таке концептуальне рішення та визначити місце бібліотечного фахівця у запропонованій моделі.

3. Автор переконливо показує вплив цифрової трансформації на розвиток бібліотечних сервісів та дистанційного обслуговування користувачів. Водночас, на нашу думку, доцільно було б більш чітко окреслити, яким чином цифрова трансформація змінює характер взаємодії бібліотеки з користувачем та які принципово нові форми бібліотечно-інформаційного обслуговування вона формує.

Олена Григоревська, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, професор кафедри інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Беззаперечним здобутком дослідження є ґрунтовне представлення контенту та сервісів зарубіжних цифрових бібліотек. Проте, варто було б виокремити спільне для цих проєктів, як міжнародних, так і суто національних.

2. У дисертації представлено різні типи соціальних медіа (блог, мікроблог, подкасти, форум, відеохостинги, закладки сайтів, соціальні мережі), специфіка яких зумовлює особливості їх використання у бібліотечній діяльності. На нашу думку, значно підсилило б роботу наведення конкретних прикладів з досвіду роботи українських бібліотек із залученням цих каналів комунікації з користувачами та їхнього обслуговування.

3. Представлена у роботі модель сервісу цифрової бібліотеки включає, окрім інших складників, й матеріально-технічне забезпечення для надання користувачу цього сервісу (с. 116). На с. 115 дисертаційного дослідження представлено кількість звернень на вебсайти публічних бібліотек за період 2019-2025 рр. Доречним було б доповнити представлену статистику даними щодо матеріально-технічного забезпечення бібліотек, що сприяло б розумінню ситуації зі впровадженням цієї моделі у практику діяльності українських бібліотек.

4. У роботі автора згадуються мобільні бібліотечні сервіси (с. 148). Варто було б навести приклади та охарактеризувати використання у бібліотечній практиці мобільних додатків, які створюються з метою забезпечення зручного

доступу користувачів до електронних інформаційних ресурсів та підвищення ефективності обслуговування.

Вікторія Добровольська, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, завідувач кафедри артменеджменту та інформаційних технологій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У роботі значну увагу приділено аналізу міжнародного досвіду функціонування цифрових бібліотек. Водночас, на нашу думку, більш аналітичної глибини дослідження надало б ширше порівняння українських практик із сучасними європейськими моделями цифрового бібліотечного обслуговування, що дозволило б чіткіше окреслити можливості адаптації кращих зарубіжних практик до вітчизняних умов.

2. У дослідженні окреслено перспективи використання технологій штучного інтелекту, чатботів та персоналізованих сервісів у діяльності бібліотек. Разом із тим, більшої практичної спрямованості роботі надало б доповнення аналізом організаційних, кадрових, технологічних та ресурсних передумов упровадження зазначених інновацій у діяльність українських бібліотек.

3. У дисертації визначено перспективні напрями розвитку сервісів цифрових бібліотек. Проте не зосереджено увагу на тому, яке місце повинні посідати аудіокнижки та інші аудіальні інформаційні ресурси в системі цифрового бібліотечного обслуговування.

Результати відкритого голосування:

«За» п'ять членів ради,

«Проти» немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Андрію Юдову** ступінь доктора філософії з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Тетяна НОВАЛЬСЬКА